

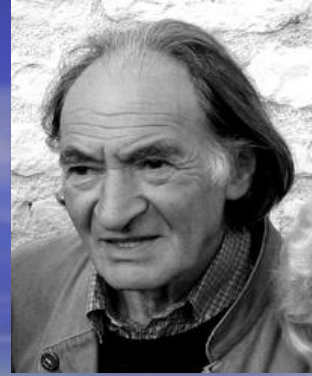
QUÈ ENTENEM PER
EXPRESSIÓ?

QUÈ ENTENEM PER
EXPRESSIÓ CORPORAL?

CURS ACADÈMIC: 2013 - 2014

Universitat de València

Què és expressió? (Arno Stern)

És un acte de **creació** no d'imitació.

No és un espectacle per als ulls, és una **vivència del cos**.

És la formulació d'una **sensació**.

Què s'entén per Expressió Corporal?

- Des d'una perspectiva semàntica
- Des de la pràctica de l'expressió corporal

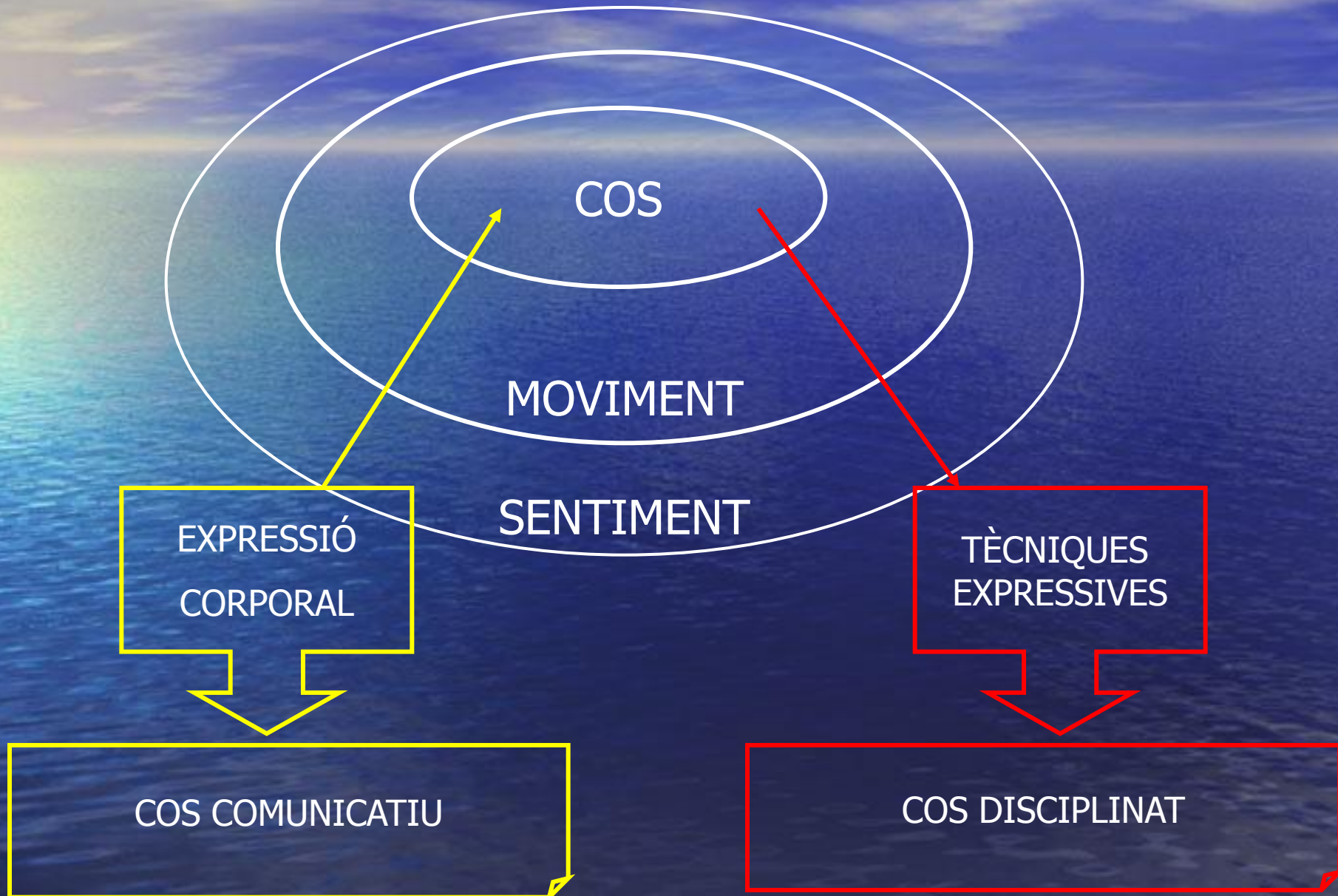
Semàntica del concepte

- *Expressió*: Comunicació, declaració, exposició, manifestació, paraula, terme, vocable i veu.
- *Corporal*: Corpori, cos, físic, material i orgànic.
- *Expressió Corporal*: Actitud, posat, aparença, aspecte, figura, fisonomia, gràcia, gest, ganyota o carassa i mímica.

Definició des de la pràctica

- Conjunt de tècniques que utilitzen el cos per a:
 - revelar un contingut intern
 - comunicar-nos amb els altres
 - mostrar l'aspecte més transcendent del moviment
 - expressar-se de forma original

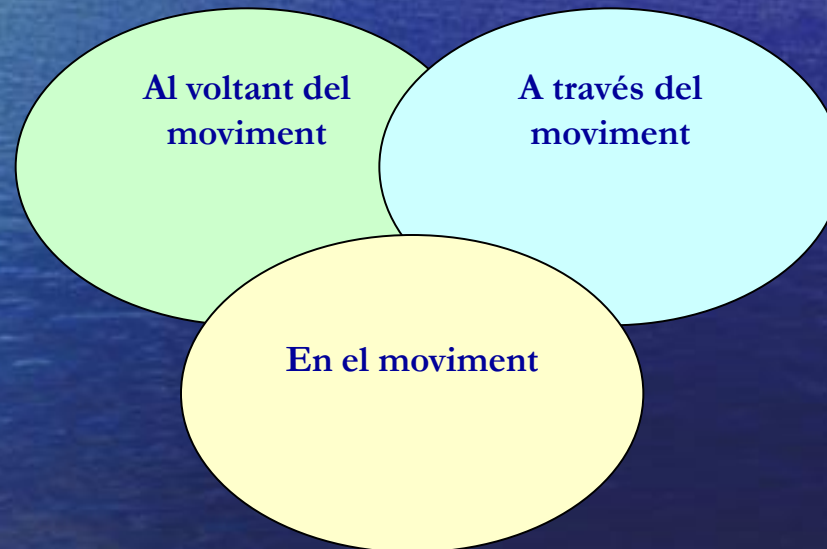
L'EXPRESSIONIÓ CORPORAL EN L'ÀMBIT EDUCATIU

- Cos
- Espai
- Temps

- Dimensió en el moviment
- Dimensió a través del moviment
- Dimensió sobre el moviment

ARNOLD, P.J. (1991):
Educació física, moviment i currículum.
Morata. Madrid.

LES 3 DIMENSIONS DEL MOVIMENT

- **Dimensió "Al voltant del" moviment (Camp d'estudi)**

S'interessa per la transmissió d'un coneixement teòric que es presenta d'un mode discursiu.

- **Dimensió "A través del" moviment (Valor instrumental)**

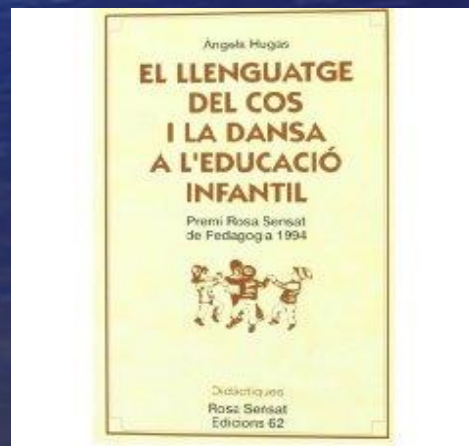
L'educació física s'usa com a mitjà de realçar i harmonitzar els aspectes físics, intel·lectuals, socials i emocionals d'un individu en el seu desenvolupament. Es promouen objectius extrínsecs o d'escolarització.

- **Dimensió "En el" moviment (Valor intrínsec)**

Valors que són part inherent de la pròpia activitat.
Exemplifiquen un coneixement i una comprensió de tipus més pràctic.

BIBLIOGRAFIA

- **Autora:** Hugas, Àngels
- **Títol:** *El llenguatge del cos i la dansa a l'educació infantil*
- **Publicació:** Madrid: Celeste, 1996
- **Àrees:** Expressió Corporal - Didàctica

ORIENTACIONS CURRICULARS
Didàctica de les Activitats Expressives

Curs 2013-2014

PROPÒSITS

- Descobrir, a través de les pràctiques educatives sobre Expressió Corporal, les seues diferents orientacions curriculars i els seus valors implícits.
- Conèixer, comprendre i valorar críticament els plantejaments actuals de l'Expressió Corporal i la seua adequació al camp educatiu.
- Adquirir capacitat d'anàlisi i reflexió sobre la pràctica com a instrument de desenvolupament professional.

CURRÍCULUM

Construcció social que respon a una forma d'organitzar un conjunt de pràctiques educatives (Grundy 1994).

ORIENTACIONS DEL CURRÍCULUM

• Kemmis, Grundy, Kirk, Zeichner

- **ORIENTACIÓ TÈCNICA**

- Disseny de currículum de producte

- **ORIENTACIÓ PRÀCTICA**

- Disseny de currículum de procés escolar

- **ORIENTACIÓ CRÍTICA**

- Disseny de currículum de procés social

Principis
inqüestionables

Interés
tècnic

Tancat

Anàlisi: característiques

Conductista

Directius

Executor del
currículum

Receptor passiu

Vertical

Control

Resultats

Resultats

Anàlisi: característiques

Context i necessitats estudiants

Interès pràctic o crític

Obert i flexible

Constructivista

METES

CONEIXEMENT

D. CURRÍCULUM

T. APRENTATGE

No Directius

EXPRESSIÓ CORPORAL COM A PROCÉS

Orientació pràctica i crítica

ESTILS E.

PROFESSORAT

Dissenya i desenvolupa el currículum.
Guia i intermediari

AVALUACIÓ

ORGANITZACIÓ

RELACIÓ P-A

ALUMNAT

Actiu Interventor

Procés

Consens

Horitzontal

AVANTATGES

Facilita l'estructuració dels continguts

L'adquisició de conceptes és més ràpida i directa

Proporciona un alt percentatge de temps d'activitat

Facilita l'organització dels estudiants en l'aula i la gestió del material

Permet assolir nivells alts de riquesa motora

INCONVENIENTS

No té en compte el subjecte, oblidant-se de l'educació dels factors humans

Simplifica el procés d'ensenyament aprenentatge fent-lo unidireccional

Educa en la dependència i la necessitat del control per al compliment de normes

Concep l'EF com una assignatura accessòria

Sols arriba a uns pocs generant situacions de marginació i elitisme

AVANTATGES

Implica una concepció de l'Educació Física més humanista i respectuosa amb la diversitat

Educa en l'autonomia i en la responsabilitat implicant l'alumnat en el procés

Implica el professorat en el disseny i desenvolupament del currículum

Adapta el currículum a les necessitats del context i dels alumnes

Crea situacions de confiança que fomenten i desenvolupen la comunicació fluida

INCONVENIENTS

Redueix el temps d'activitat a canvi d'afavorir el diàleg i la comprensió

El procés per a la construcció del coneixement és complex i llarg

Oblida els condicionants socials, econòmics i culturals que influeixen en la presa de decisions

AVANTATGES

Educa en l'autonomia, el respecte i la responsabilitat de forma compromesa amb la societat

Fomenta la construcció del currículum d'acord amb les necessitats socials buscant el canvi social

Afavoreix la reflexió sobre problemes d'actualitat relacionats amb l'EF

Afavoreix l'aproximació de l'escola a la societat

Instrumentalitza l'EF per a conscienciar i actuar enfront dels problemes socials actuals

INCONVENIENTS

Requereix una gran capacitat de raonament per al seu desenvolupament

Condiciona de forma important la presa de decisions

Proposa canvis difícilment aconseguibles perquè desafien l'estructura escolar i social

REFLEXIÓ FINAL

INSTRUIR L'ALUMNAT
PERQUÈ COMPLISCA
LES NORMES
SOCIALS
EXISTENTS

EDUCAR
PERSONES
LLIURES, AUTÒNOMES
I RESPONSABLES,
AMB CRITERI
PER ANALITZAR LA
INFORMACIÓ I
PRENDRE
DECISIONS

BREU HISTÒRIA DE L'EXPRESSIÓ CORPORAL COM A CONTINGUT DE L'EDUCACIÓ FÍSICA

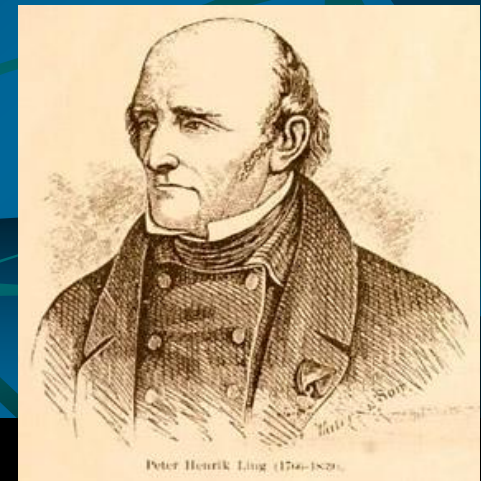
DIDÀCTICA DE LES ACTIVITATS FÍSiques EXPRESSIVES

CURS 2013 - 2014

S. XIX i XX

Cal destacar especialment, d'entre les grans personalitats de l'època (Arnold, Guts Muths, Jahn, Amorós, etc.), des del punt de vista de l'Expressió Corporal, a Per Henrik Ling i la seua classificació de la gimnàstica.

Gimnàstica pedagògica bàsica,
gimnàstica militar, gimnàstica
mèdica i gimnàstica estètica.

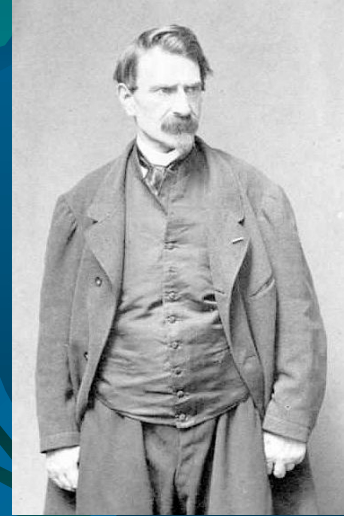

S. XIX i XX

Durant aquest període històric podem distingir quatre tendències:

- La primera amb Delsarte (1811-1871), interessat en el descobriment de l'expressió en el moviment i en la recerca d'allò natural, de la vivacitat i l'espontaneïtat en els gestos.

- La segona amb Mensendieck (1866-1959), que intenta harmonitzar les exigències anatòmiques i fisiològiques amb l'estètica de l'actitud i l'expressió.

S. XIX i XX

- La tercera amb Dalcroze (1865-1950) que posa l'èmfasi en el ritme i en la música.
- La quarta amb Isadora Duncan (1877-1927) que constitueix l'origen de les escoles de dansa.

PROFILE **BIBLIOGRAPHY**

Isadora Duncan

AKA Angela Isadora Duncan

Born: 26-May-1877 [\[1\]](#)
Birthplace: San Francisco, CA
Died: 14-Sep-1927
Location of death: Nice, France
Cause of death: Accident - Automobile [\[2\]](#)
Remains: Cremated, Cimetière du Père Lachaise, Paris, France

Gender: Female
Race or Ethnicity: White
Sexual orientation: Bisexual
Occupation: Dancer

Nationality: United States
Executive summary: Mother of modern dance

L'origen de l'Expressió Corporal a Espanya

Pel que fa a les Escoles de Formació del Professorat, l'Expressió Corporal apareix per primera vegada en l'àmbit educatiu amb el Pla de 1967, dins del programa d'Educació Física dels centres de Formació per a mestres.

L'origen de l'Expressió Corporal a Espanya

L'Expressió Corporal aparegué al nostre país en el marc legal, per primera vegada, en les Noves Orientacions Pedagògiques de 1970, emmarcada dins de l'Àrea d'Expressió Dinàmica junt amb: l'educació del moviment, el ritme, el mim, la dramatització, la gimnàstica, els esports i la música (en els diferents nivells de l'Educació Preescolar i de l'Ensenyament General Bàsic).

L'origen de l'Expressió Corporal a Espanya

Amb la Llei General d'Educació (1970), la Educació Física en la formació inicial del professorat apareix com a “Didàctica de l'Educació Física”, assignatura obligatòria en totes les especialitats. Tanmateix, l'Expressió Corporal continua sense aparèixer com a contingut específic en la majoria dels programes d'estudis universitaris.

L'origen de l'Expressió Corporal a Espanya

- Amb la Llei d'Ordenament General del Sistema Educatiu (1990) l'Expressió Corporal assoleix gran importància legal en el camp de l'Educació Física.
- La titulació de Magisteri introdueix noves especialitats, com ara la de Mestre Especialista en Educació Física on l'Expressió Corporal apareix com a assignatura obligatòria i optativa.

L'Expressió Corporal en l'àmbit de la formació del professorat

- En l'estudi realitzat per Romero (1995) sobre 42 plans d'estudi es pot trobar l'Expressió Corporal en 24 plans com a matèria obligatòria sota aquestes denominacions:
 - Expressió Corporal
 - Expressió Corporal i la seua didàctica
 - Didàctica de l'Expressió Corporal
 - Expressió i Comunicació Corporal
 - Expressió, Comunicació Corporal i la seua didàctica
 - Didàctica de l'Expressió i la Comunicació Corporal
 - Expressió rítmica i corporal

L'Expressió Corporal en l'àmbit de la formació del professorat.

- Com a matèria optativa, l'Expressió Corporal apareix en 22 dels 42 plans analitzats amb les següents denominacions:
 - Expressió Corporal
 - Expressió i Comunicació
 - Expressió i Comunicació Corporal
 - Ampliació de l'Expressió i Comunicació Corporal
 - Activitats Expressives
 - Comunicació Corporal
 - Cos, joc i moviment
 - Representació visual del cos en moviment

L'Expressió Corporal en l'àmbit de la formació del professorat.

- Dramatització i Teatre Infantil
- Ritme i Moviment
- Ritme aplicat a la dansa
- Expressió Rítmica i Corporal
- Música i Moviment
- Danses populars
- Dansa i jocs populars espanyols
- Tècniques d'expressió per al desenvolupament integral del xiquet
- Tècniques de moviment modern

L'Expressió Corporal en l'àmbit de la formació del professorat

- En els plans d'estudis (1994) de l'Escola Universitària de Magisteri "Ausiàs March" de València, apareix com a assignatura troncal amb la denominació de "Habilitats perceptivomotores expressives" i com a assignatura optativa amb la denominació de "Expressió i comunicació corporal", ambdues amb una càrrega de 4 crèdits.

MINISTERIO DE EDUCACION Y CIENCIA

13272 *REAL DECRETO 1267/1994, de 10 de junio, por el que se modifica el Real Decreto 1497/1987, de 27 de noviembre, por el que se establecen las directrices generales comunes de los planes de estudios de los títulos universitarios de carácter oficial y diversos Reales Decretos que aprueban las directrices generales propias de los mismos.*

7. Artículo 7.º:

«Artículo 7.º *Contenido de las enseñanzas.*

1. Los contenidos de los planes de estudio, tanto de primero como de segundo ciclo, se ordenarán distinguiendo entre:

a) Materias troncales, según se definen en el artículo 2.º, apartado 4, de este Real Decreto.

b) Materias determinadas discrecionalmente por la Universidad en sus planes de estudio. A su vez, en estas materias podrá distinguirse entre:

1.º Materias obligatorias: Libremente establecidas por cada Universidad, que las incluirá dentro del correspondiente plan de estudios como obligatorias para el alumno.

2.º Materias optativas: Libremente establecidas por cada Universidad, que las incluirá en el correspondiente plan de estudios para que el alumno escoja entre las mismas. Cada materia optativa deberá tener una carga lectiva en créditos suficiente para garantizar la impartición de contenidos relevantes, sin repetir los ya incluidos en las materias troncales o en las obligatorias.

Publicacions

- Laban (1984), en el seu llibre “Dansa educativa moderna” que va ser publicat per Paidós a Mèxic en una primera edició en el 1948.
- El llibre de Dropsy, “Vivre dans su corps” editat a França en el 1973, presenta una visió terapèutica de la vivència motriu com a forma d'integració del fet corporal i psíquic.

Publicacions

Autors com Bernard (1980) en el seu llibre “El cos” (1a edició França, 1972), Denis (1980) amb “El cos ensenyat” (1a ed. França, 1974) i Bara (1985) amb “L’expressió pel cos” (1a ed. 1975) o el de Pujade-Renaud (1975) “El llenguatge del silenci”. En tots ells apareix una visió del cos com a símbol d’alliberament i com a forma de manifestació contra allò establert.

Publicacions

- Marta Castañer (2002)
Exp. corporal i dansa, INDE.

Castañer concep (figura 1) el cos expressiu i la dansa com a dos mitjans excel·lents per a combinar el món interior amb l'exterior de cada persona.

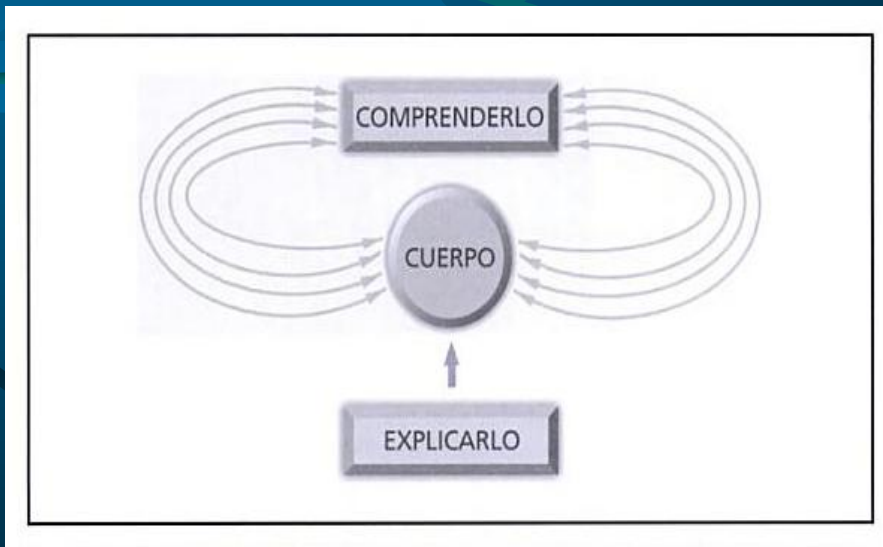

Figura 2

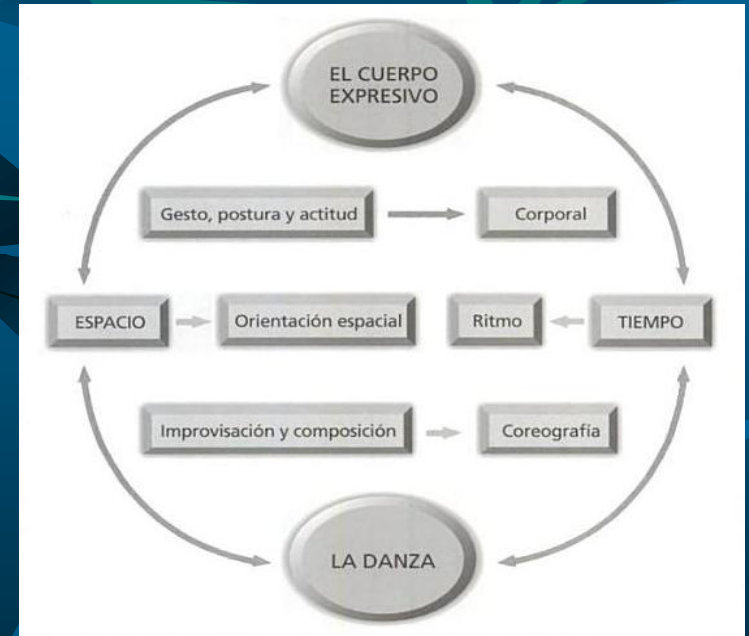

Figura 1

Segons Castañer (figura 2) “el cos pot ser explicat des de fora d’ell o comprendre’l des d’ell mateix, experimentant-lo i vivint-lo” (“Jo i el meu cos” = el meu cos és quelcom extern a mi; “Jo sóc el meu cos” = el meu cos forma part de mi mateix).

Publicacions

- *Tomas Motos* (2006) és un dels més importants autors del nostre país amb publicacions en l'àmbit de l'educació, encara que la seva producció és molt reduïda i, afortunadament, cap a l'augment.

“Qui mou el cos, mou el cor; qui mou el cor, mou les emocions; qui és capaç d'emocionar-se i qui és capaç d'emocionar ha trobat la clau del misteri-milacre de l'educació”

Pràctica d'expressió corporal (4a ED.)

Tomas Motos Teruel, Ñaque Editora, 2006.

Quins són actualment els continguts de l'Expressió Corporal?

- Activitats rítmiques dirigides (dances del món, aeròbic, balls de saló, etc.)
 - Activitats circenses (equilibris acrobàtics, malabarismes, etc.)
- Activitats lliures amb objectius de foment de la creativitat i el "jo" de l'alumne/a

Dansa Contemporània

Dansa Bollywood

Capoeira

Acrosport

Balls de saló

El problema de l'Expressió Corporal

- La procedència pròxima a paradigmes centrats en els resultats i no en el desenvolupament de la creativitat i la imaginació.
- El marc quasi místic.
- Continguts tradicionalment feministes.
- Planteja propostes d'activitats de sensibilització de difícil desenvolupament si la persona no està molt predisposta i preparada.
- Promou un model de cos contraposat al model competitiu dominant en l'Educació Física actual.
- Inclou propostes d'escàs compromís energètic, el que posa en dubte la seua utilitat.
- La falta d'una bona preparació dels professionals.
- L'escassa claredat amb què tradicionalment s'han explicat els seues continguts.

Les qualitats del MOVIMENT

- Energia
 - Fort-suau
 - Força, impuls, tensió
- Espai
 - Directe-flexible
 - Desplaçaments, trajectòries, punts d'aplicació, etc.
- Temps
 - Sobtat-sostingut
 - Objectiu, subjectiu, simbòlic, etc.

FUNCIIONS

- Reconeixement
- Interacció
- Comunicació
- Cultural-Estètica

“L’Expressió Corporal s’orienta cap a la recerca i descobriment del nostre propi cos per a utilitzar-lo com a eina bàsica d’aprenentatges i de comunicació amb els altres i amb el medi”

PROGRESSIÓ DIDÀCTICA

- CONEIXEMENT D'U MATEIX
 - COM A REALITAT PRÒPIA I DIFERENT DELS ALTRES.
- CONEIXEMENT DELS ALTRES
- CONEIXEMENT DE L'ENTORN

PROGRESSIÓ DIDÀCTICA

- DE LA PERCEPCIÓ GLOBAL A LA PERCEPCIÓ SEGMENTÀRIA
- LLEIS DE MADURACIÓ
 - CEFALOCAUDAL
 - PROXIMODISTAL

MANIFESTACIONS EXPRESSIVES ASSOCIADES AL MOVIMENT CORPORAL

Les manifestacions expressives apareixen gràcies al desenvolupament evolutiu, a partir del qual l'alumne/a aconseguix la consciència del seu cos, fet que possibilita l'expressió i comunicació de forma intencional i creativa. El valor educatiu de les manifestacions expressives rau en la possibilitat d'actuació i en la llibertat d'expressió, on la creativitat i la imaginació han d'afavorir-se considerablement.

Per a molts autors, les manifestacions expressives més significatives són el gest, la postura, la mirada, el mim, la dansa, l'expressió dramàtica i les cançons de dramatització.

1. El gest

Segons *Davis (1981)*, el **Gest** és un moviment expressiu del cos d'intensitat variable, significatiu, carregat de sentit, que reflecteix el sentiment, el desig i l'emoció de la persona. El gest pot ser voluntari o involuntari. En ambdós casos proporciona informació al nostre interlocutor, però hem de tenir en compte que els gestos també poden ser utilitzats per a enganyar a l'observador.

2. La postura

És la disposició del cos en relació a un sistema de referència determinat. És característica de cada persona i ens proporciona la imatge de la personalitat de cada individu.

Entre les **funcions** de la postura destaquen:

- Comunicar el contingut afectiu de la persona.
- Donar-se a conèixer a través de determinades actituds.
- Oferir informació sobre l'estat de salut, l'estat d'ànim, el grau de satisfacció, hàbits de la persona, etc.
- Comunicar factors de tipus cultural i social.

3. La mirada

Conté un gran poder expressiu i és un mitjà molt eficaç per a la comunicació. És implicativa, ja que denota l'estat emocional i afectiu de la persona en eixe determinat moment. Amb la mirada, es reforcen els missatges verbals i es manté activa la conversa.

Entre les **funcions** principals destaquen:

- Expressar actituds interpersonals
- Regular la interacció comunicativa

4. El mim

Segons *Roberts (1983)*, el **Mim** és “l’art de saber crear allò invisible a través d’allò visible”. És el llenguatge del gest per excel·lència. És el més clar intent d’utilitzar el llenguatge corporal, prescindint de la paraula.

Apareixen gestos clars, exagerats i molt precisos, perquè siguin millor captats per l’espectador. El control i domini corporal és imprescindible, ja que el cos crea imatges que se succeeixen i es mantenen durant un temps, amb la intervenció successiva, associada i dissociada de diferents parts del cos, i amb la regulació tònica justa en cada moviment.

<http://www.bing.com/videos/search?q=tricycle&mid=759F6341454DF8D22E6759F63416454DF8D22E6&FORM=LKVR15#>

5. La dansa

García Ruso (1997), defineix la **Dansa** com a aquella manifestació corporal en la qual conflueixen tots i cada un dels factors que configuren el moviment expressiu.

La dansa s'ha anat transmetent de generació en generació i ha evolucionat amb l'arribada de les distintes civilitzacions. Aquest fet explica la necessitat de l'ésser humà d'expressar-se a través del moviment, que implica un missatge significatiu amb contingut espiritual i/o estètic.

Tipus de dansa

Dansa clàssica

- Ventafocs
 - <http://www.youtube.com/watch?v=eJisNyWDC0I&feature=related>
- La bella durmiente
 - <http://www.youtube.com/watch?v=6IiXO9BwtjA&feature=related>

Tipus de dansa

Dansa social

- Three

- <http://www.youtube.com/watch?v=rCaHbOLGXfY>

Tipus de dansa

Vídeo dansa

Human Steps

- <http://www.youtube.com/watch?v=zbCW8-R3ekQ>

6. Expressió Dramàtica

- Activitat que es presenta de forma complexa com a *dinàmica de grup*, com a *activitat creativa* i com a *activitat didàctica*.
- En Educació Primària el Joc expressiu ha de ser l'element bàsic de l'Expressió i Comunicació Corporal, d'ací que l'Expressió Dramàtica es dividisca en:

6.1. Joc simbòlic

En el Joc Simbòlic l'alumne/a representa, amb el seu cos, objectes o personatges de la vida real de manera natural i espontània (Exemples).

Característiques

- El Joc Simbòlic facilita el pas d'allò biològic a allò social i cultural.
- El llenguatge usat és bàsicament el moviment del cos.
- El Joc Simbòlic afavoreix el desenvolupament integral de l'alumne.

6.2. Joc dramàtic

El Joc Dramàtic o Dramatització és un tipus de joc simbòlic elaborat. Ocorre quan un alumne/a interactua amb l'entorn per a adoptar rols, i usa la transformació i la capacitat representativa per a interpretar i crear noves històries. A través d'aquest tipus de joc, l'alumnat experimenta un estat d'immersió profunda en una activitat intrínsecament motivadora.

Característiques del joc dramàtic

- En el Joc Dramàtic ja apareixen regles senzilles i es necessita una mínima organització.
- El ritme vindrà donat pels miniconflictes que sorgisquen en el joc.

6.3. Joc Escènic

Diversos autors, entre ells, *Mantovani* (1980), assenyalen que el “Joc Escènic” és, en realitat, un joc teatral en què es representen arguments, amb una acció i diàlegs previàment preparats per a ser mostrats a altres persones.

1. Característiques

- Es treballa en grup la preparació i l’assaig de l’obra.
- És fonamental el llenguatge corporal, però també la paraula.
- L’espai o escenari ha de constituir-se com un ambient que afavorisca la llibertat i intimitat de l’alumnat.

7. Cançons de dramatització

Cançons en forma de jocs en què apareixen la música i el ritme com a elements que acompanyen l'expressivitat i el moviment.

A més, el llenguatge verbal expressat oralment apareix com a element intrínsec a la cançó, però associat a gestos, postures i moviments concrets.

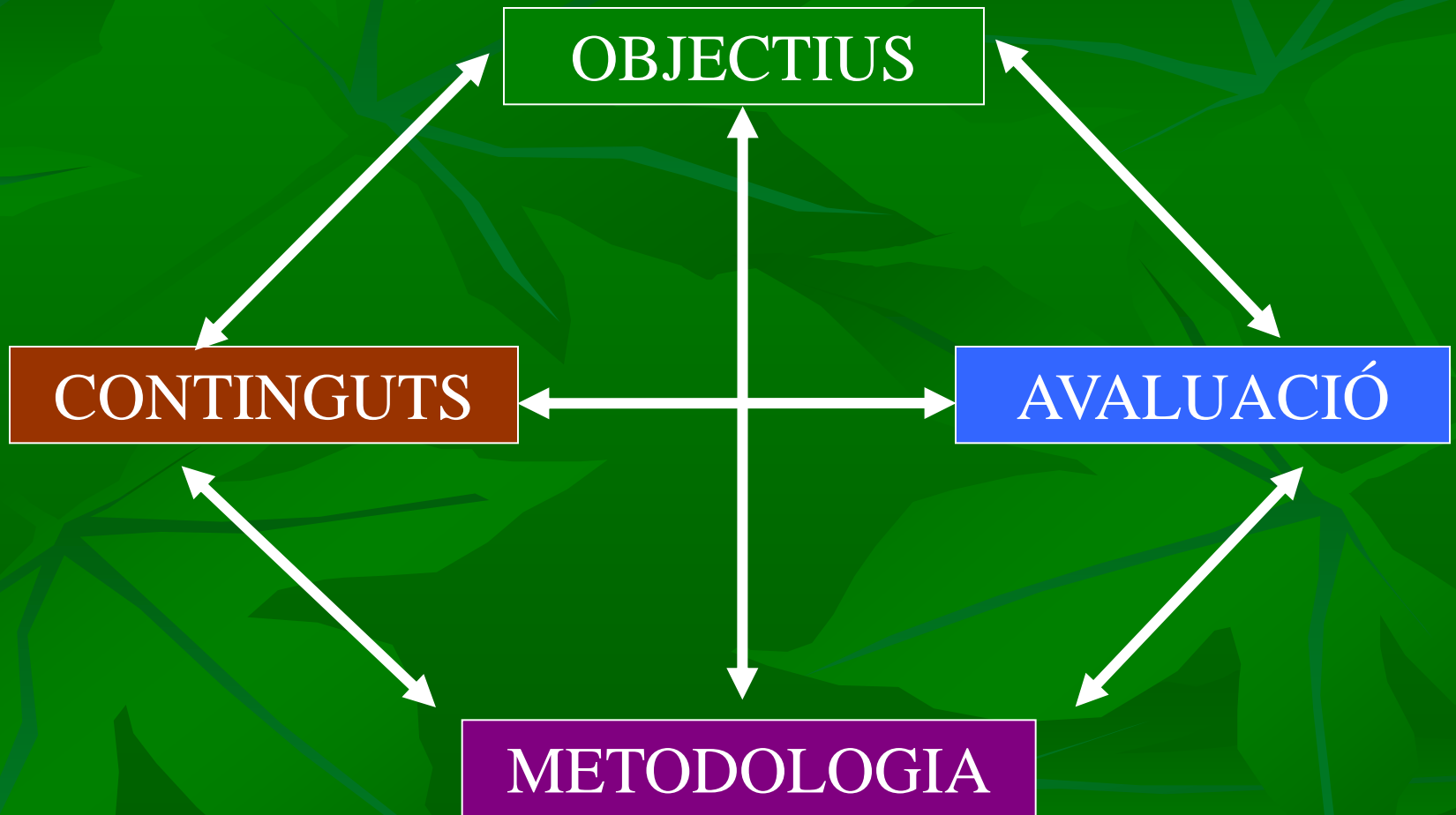
- Cançons seriades: partim d'una frase inicial que es va repetint al llarg de la cançó. Cada sintagma o frase és una proposta distinta de l'anterior, però es basa en aquesta.
- Cançons dansades: s'interpreten a través de la realització d'una dansa que es desenvolupa harmònicament al ritme determinat per la mateixa cançó.
- Cançons basades en el joc simbòlic: en les quals apareix la identificació i representació simbòlica de l'alumne/a amb objectes, animals o personatges reals o, en menor mesura, fíctics.

Estils d'ensenyament aplicats a l'àmbit de les Activitats Expressives

CURS ACADÈMIC: 2013 - 2014
Universitat de València

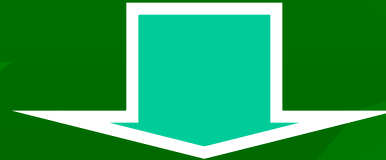

Estils d'ensenyament

Estils d'Ensenyament. Definició.

“Procediment que segueix el/la professor/a a l'hora d'interaccionar amb els/les alumnes i la matèria objecte d'ensenyament-aprenentatge”

NO EXISTEIX UN ESTIL IDEAL

Estils d'Ensenyament. Classificació.

+ DIRECTIUS

- Comandament Directe
- Assignació de Tasques
- Ensenyament Recíproc
- Descobriment Guiat
- Resolució de Problemes
- Aprentatge Autònom

- DIRECTIUS

Comandament Directe

Característiques:

- El/La professor/a emet un estímul i l'alumne/a respon (busca transmissió de coneixements, no crear).
- Es basa en l'ordre, amb organitzacions molt estables (optimització de l'espai i del temps de pràctica).
- El/La professor/a pren totes les decisions.
- Permet un control total del comportament i de l'execució.
- Tots realitzen la mateixa tasca, al mateix ritme i amb la mateixa intensitat.

Assignació de Tasques

Característiques:

- El/La professor/a decideix la tasca a realitzar i la forma d'avaluar-la.
- Existeix una major individualització, ja que l'alumne/a controla:
 - ritme de realització i nombre d'accions que cal dur a terme
 - inici i final de les activitats
 - períodes de pausa
- Major motivació en les tasques proposades.

Ensenyament Recíproc

Característiques:

- L'alumne/a pren decisions en la fase principal i en l'avaluació de les activitats.
- El/La professor/a programa i estructura les activitats.
- Es treballa per parelles o grups. Uns exerceixen el paper d'alumnes i els altres de docents.

Aspectes Importants:

- Transmetre de forma clara les explicacions i/o activitats.
- Canviar de rols durant la sessió.
- El/La professor/a anima i corregeix el docent, no mai l'alumne/a.

Descobriments Guiats

Característiques :

- El docent programa, planteja i avalua situacions o preguntes que condueixen a l'alumne/a a la solució del problema.
- L'alumne/a busca solucions verbalment i després motriument.
- El docent mai no dona la resposta.
- Els problemes plantejats han d'estar adaptats al nivell dels alumnes.

Descobriment Guiat II

Avantatges i inconvenients?

Quan una resposta és inadequada:

1. Caldrà plantejar la pregunta o indicati que va precedir la resposta errònia de forma més concreta.
2. Quan s'observe precipitació, caldrà incitar l'alumne a reflexionar millor sobre la seua resposta (Has comprovat la teua resposta? Per què no l'analitzes un poc més?)

Resolució de Problemes

Característiques :

- El professor planteja un problema a tot el grup que ha de buscar les possibles respostes motriument.
- L'objectiu és primar la resposta motriu de l'alumne/a.

Seqüència d'ensenyament-aprenentatge:

- Presentació del problema o activitat.
- Actuació de l'alumne/a.
- Reforços per part del professor/a.

Resolució de Problemes II

Avantatges i inconvenients?

L'APRENTATGE AUTÒNOM com a variant d'aquest estil

Sessions pràctiques

- Sessió: “Lletres, paraules i figures”
- Sessió: “Cançons de dramatització”
- Sessió: “Les boles de billar”
- Sessió: “Jocs amb ombres”
- Sessió: “La platja”

L'EXPRESSIÓ CORPORAL I EL CURRÍCULUM OFICIAL

- “L'àrea d'Educació Física, que té en el cos i en la motricitat humana els elements essencials de la seua acció educativa, s'orienta a desenvolupar les capacitats vinculades a l'activitat motriu i a l'adquisició d'elements de cultura corporal que contribuïsquen al desenvolupament personal i a una millor qualitat de vida”.
- “De la mateixa manera, les possibilitats expressives del cos i de l'activitat motriu potencien la creativitat i l'ús de llenguatges corporals per a transmetre sentiments i emocions que humanitzen el contacte personal”.

(a partir del DECRET 111/2007, de 20 de juliol , del Consell, pel qual s'estableix el currículum de l'Educació Primària a la C.V.)

Vinculació de l'Expressió Corporal amb els objectius d'etapa

- 1) Comunicar-se a través dels mitjans d'expressió verbal, corporal, visual, plàstica, musical i matemàtica; desenvolupar la sensibilitat estètica, la creativitat i la capacitat per a gaudir de les obres i les manifestacions artístiques.

Vinculació de l'Expressió Corporal amb les Competències Bàsiques (LOE, 2006)

1. Competència en comunicació lingüística.
2. Competència matemàtica.
3. Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic.
4. Tractament de la informació i competència digital.
5. Competència social i ciutadana.
- 6. Competència cultural i artística.**
7. Competència per a aprendre a aprendre.
8. Autonomia i iniciativa personal.

Competència cultural i artística

Contribuim des de l'àmbit de l'Expressió Corporal a “l'expressió d'idees o sentiments de manera creativa per mitjà de l'exploració i utilització de les possibilitats i recursos del cos i del moviment. També a l'apreciació i comprensió del fet cultural, i a la valoració de la seua diversitat, per mitjà del reconeixement i l'apreciació de les manifestacions culturals específiques de la motricitat humana, com ara les activitats expressives o la dansa”.

ESTRUCTURACIÓ DE L'ÀREA EN BLOCS DE CONTINGUTS

Bloc 1: El cos: imatge i percepció

Bloc 2: Habilitats motrius

Bloc 3: Activitats físiques artísticoadressives, es troben incorporats els continguts dirigits a fomentar l'expressivitat a través del cos i el moviment.

Bloc 4: Activitat física i salut

Bloc 5: Jocs i esports

ESTRUCTURACIÓ DE L'ÀREA EN BLOCS DE CONTINGUTS

Els blocs de continguts, la finalitat dels quals no és una altra que la d'estructurar els coneixements de l'Educació Física, seleccionats per a aquesta etapa educativa, presenten de forma integrada **conceptes, procediments i actituds**. Cal destacar que establir una prioritat de continguts en Educació Física requerix respectar la supeditació dels continguts procedimentals i actitudinals respecte de l'adquisició de conceptes.

ESTRUCTURACIÓ DE L'ÀREA EN BLOCS DE CONTINGUTS

CONCEPTES

Comprensió de la realitat corporal i de l'entorn físic i social

PROCEDIMENTS

Sentiment de competència

ACTITUDS

Adquisició de normes i valors

OBJECTIUS DE L'ÀREA D'EF

L'ensenyament de l'Educació Física en aquesta etapa tindrà com a objectiu el desenvolupament de les següents capacitats:

7. Utilitzar els recursos expressius del cos i el moviment, de manera estètica, creativa i autònoma mitjançant la comunicació de sensacions, emocions i idees.

ESTRUCTURACIÓ DE L'ÀREA EN BLOCS DE CONTINGUTS

1er cicle de Primària (exemples)

- Descobriment, exploració i experimentació de les possibilitats expressives del cos i del moviment.
- Imitació de personatges, objectes i situacions.
- Utilització del teatre i la mímica com a mitjans per a desenvolupar l'expressió corporal i l'expressió no verbal.
- Valoració dels recursos expressius i comunicatius del cos, propis i dels/de les companys/es.
- Participació i respecte davant de situacions que suposen comunicació corporal. Reconeixement de les diferències en la manera d'expressar-se.

ESTRUCTURACIÓ DE L'ÀREA EN BLOCS DE CONTINGUTS

2on cicle de Primària (exemples)

- El cos i el moviment com a instruments d'expressió i comunicació.
- Exploració i experimentació de les possibilitats i recursos expressius del propi cos, tenint en compte les seues parts, els sentits, el ritme i l'espai.
- Millora de l'espontaneïtat i de la creativitat en el moviment expressiu.
- Gaudi per mitjà de l'expressió i comunicació a través del propi cos.

ESTRUCTURACIÓ DE L'ÀREA EN BLOCS DE CONTINGUTS

3er cicle de Primària (exemples)

- El cos i el moviment. Exploració i consciència de les possibilitats i recursos del llenguatge corporal amb espontaneïtat i creativitat.
- Expressió i comunicació de sentiments i emocions individuals i compartides a través del cos, el gest i el moviment.
- Representacions i improvisacions artístiques amb el llenguatge corporal i amb l'ajuda d'objectes i materials.
- Valoració de la iniciativa individual.
- Participació i respecte davant de situacions que suposen comunicació corporal.

LA PRÀCTICA DE L'EXPRESSIÓ CORPORAL A L'EDUCACIÓ PRIMÀRIA

LES ACTIVITATS FÍSiques EXPRESSIVES

1. LA SESSIÓ
2. PRINCIPIS DE PROCEDIMENT
3. PRINCIPIS DIDÀCTIS

1. Introducció

- Explicació del treball a desenvolupar (ús del llenguatge)
- Activitats de sensibilització
- Recordatori del treball previ

2. Principal

- Objectius i competències a desenvolupar

3. Final

- Reflexió i conscienciació de l'aprenentatge

ORGANITZACIÓ DE LA SESSIÓ D'EXPRESSIÓ CORPORAL

- CREACIÓ D'UN CLIMA DE SEGURETAT AFECTIU I FÍSIC.
- ÚS D'UN TRACTE RESPECTUÓS EN EL LLENGUATGE I LES ACTITUDS.
- RELACIÓ HORIZZONTAL MESTRE/A – ALUMNE/A.
- NO S'HA DE DEMANAR EL QUE NO ES DÓNA.
- LA PARTICIPACIÓ ÉS UNA OPCIÓ, NO UNA OBLIGACIÓ QUE S'HA DE CONVERTIR EN NECESSITAT.
- LA DIFERÈNCIA EN L'ACCIÓ I LA INTERPRETACIÓ ENRIQUEIX I NO DIVIDEIX.
- CAL RECOLZAR I FOMENTAR LES INTERVENCIONS COM A PRINCIPI D'ADQUISICIÓ D'AUTONOMIA I RESPONSABILITAT.
- CAL BUSCAR RESPOSTES HETEROGÈNIES I EVITAR LES PROPOSTES I INTERVENCIONS QUE CONDUESQUEN A RESPOSTES HOMOGÈNIES.

PRINCIPIS DE PROCEDIMENT

- PROGRESSIÓ MARCADA PER L'EVOLUCIÓ DES DE LA PERCEPCIÓ GLOBAL CAP A LA SEGMENTÀRIA, DE LA PROXIMITAT A LA LLUNYANIA.
- EVOLUCIONAR DES D'ALLÒ CONEGUT A ALLÒ DESCONEGUT, DES D'ALLÒ HABITUAL A ALLÒ EXCEPCIONAL, DES DELS FETS CONCRETS ALS ABSTRACTES.
- UTILITZAR COM A MITJANS LES ACTIVITATS DE RECONeixEMENT, DE FUNCIONALITAT I DE CREACIÓ I EXPRESSIÓ.
- FER ÚS DEL JOC SIMBÒLIC I DRAMÀTIC COM A MITJÀ D'APRENENTATGE.
- LA RECERCA I LA INCITACIÓ A LA VERBALITZACIÓ ÉS L'EINA MÉS IMPORTANT D'AVAUACIÓ DE L'APRENENTATGE.
- VINCULAR ELS BLOC DE CONTINGUTS: EL COS: IMATGE I PERCEPCIÓ I ACTIVITATS FÍSIIQUES ARTÍSTICOEXPRESSIVES.

PRINCIPIS DIDÀCTIS

PERCEPCIÓ GLOBAL

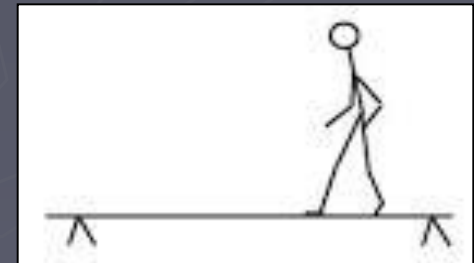
- ▶ CONEIXEM I APRECIEM ELS/LES NOSTRES COMPANYS/ES A TRAVÉS DEL DESENVOLUPAMENT DE L'EQUILIBRI
- ▶ SER CAPAÇ D'ESCOLTAR I VALORAR LES MANIFESTACIONS DELS ALTRES
- ▶ EL JOC SIMBÒLIC COM A INTRODUCCIÓ A LA DRAMATITZACIÓ

PERCEPCIÓ GLOBAL

► Factors que determinen l'equilibri:

■ Base de sustentació:

- ▶ Amplitud
- ▶ Posició corporal
- ▶ Nombre de recolzaments
- ▶ Estabilitat

■ Òrgans sensorials:

- ▶ Propioceptius: Coordinació postural i de moviments, informació sobre posicions, moviments segmentaris i esforços musculars
- ▶ Exteroceptius: Informen sobre el medi exterior

PERCEPCIÓ GLOBAL

- ▶ REONEIXEMENT FUNCIONAL I EXPRESSIU DE LES POSTURES EXTREMES I INTERMÈDIES
- ▶ LA CREACIÓ SIMBÒLICA I DRAMÀTICA MITJANÇANT L'ÚS DE LES DIFERENTS POSTURES CORPORALS

ESTRUCTURACIÓ DE L'ÀREA D'EF EN BLOCS DE CONTINGUTS

Bloc 1: El cos: imatge i percepció, correspon als continguts que permeten el desenvolupament de les capacitats perceptivomotrius.

Bloc 2: Habilitats motrius, reuneix aquells continguts que permeten l'alumnat moure's amb eficàcia. Es veuran implicades per tant adquisicions relatives al domini i control motor.

Bloc 3: Activitats físiques artisticoexpressives, es troben incorporats els continguts dirigits a fomentar l'expressivitat a través del cos i el moviment.

Bloc 4: Activitat física i salut, està constituït per aquells coneixements necessaris perquè l'activitat física resulte saludable. A més, s'incorporen continguts per a l'adquisició d'hàbits d'activitat física al llarg de la vida, com a font de benestar.

Bloc 5: Jocs i esports, presenta continguts relatius al joc i a les activitats esportives, entesos com a manifestacions culturals de la motricitat humana.

Sessió 2

Jocs amb ombres

DESCRIPCIÓ DE LA SESSIÓ

En aquesta sessió treballarem amb les ombres. La utilització d'aquest tipus de contingut té una doble finalitat: Per una banda, el reconeixement de formes mitjançant els indicis que ens proporcionen característiques com ara: la figura corporal, la posició corporal, etc. I per una altra, la capacitat de representar a través de la simbolització dirigida (el professor indica el que vol que es represente), creativa (l'alumnat representa allò que considera oportú) i la dramatització (representació d'històries).

El material utilitzat en aquesta sessió és un llençol blanc col·locat en posició vertical i un focus de llum.

■ **Ombra** (DIEC2, Diccionari de la llengua catalana):

1. Part definida de l'espai a la qual la interposició d'un cos opac priva d'arribar els rajos de llum provinents d'un cos lluminós.

2. Imatge que aquest espai fa sobre una superfície reproduint en silueta la forma del cos interposat.

Si sols existeix una font de llum, les ombres generades per aquella seran sempre grises, siga quin siga el color de la font. En canvi, si existeixen dos fonts de llum de distints colors, suposem roig i blau, les ombres projectades per cada una d'elles serà del color de l'altra font de llum, i solament la intersecció d'ambdues ombres serà gris.

Sessió pràctica 3

Verbalització, vivència i representació de sensacions

Sensacions verbalitzades

Sensacions vivenciades

Sensacions representades

Sessió 4

Joc simbòlic i Joc dramàtic

Joc simbòlic

Característiques

- El Joc Simbòlic facilita el pas d'allò biològic a allò social i cultural.
 - El llenguatge usat és bàsicament el moviment del cos.
 - El Joc Simbòlic afavoreix el desenvolupament integral de la persona.
-
- En el joc simbòlic l'alumne/a juga a representar les seues experiències, imitant el món real.
 - Es poden representar: objectes, éssers vius o rols personals i professionals.
 - El joc simbòlic es pot compartir amb altres, afavorint per tant la socialització. A més durant el mateix joc poden sorgir situacions espontànies que caldrà resoldre en grup.
 - Pot servir com a recurs que desenvolupa la imaginació i la creativitat de l'alumne/a.

Joc dramàtic

El **Joc Dramàtic** és un tipus de joc simbòlic elaborat. Ocorre quan un alumne/a interactua amb altres per a adoptar rols, i usa la transformació i la capacitat simbòlica per a interpretar i crear noves històries.

Joc dramàtic

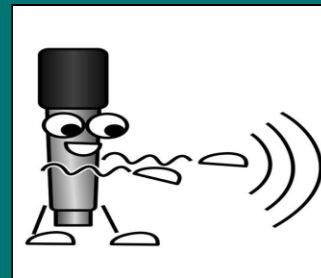
Característiques

- En el Joc Dramàtic apareixen regles senzilles i es necessita una mínima organització.
- El ritme i la successió d'accions vénen determinats pels miniconflictes que sorgixen durant la preparació prèvia i la representació.

Sessió 5

Cançons de dramatització

- Cançons en forma de jocs en què apareixen la música i el ritme com a elements que acompanyen l'expressivitat i el moviment.
- A més, el llenguatge verbal expressat oralment apareix com a element intrínsec a la cançó però associat a gestos, postures i moviments concrets.

Objectius de la sessió

- Conèixer i valorar la interpretació de cançons de dramatització com a recurs didàctic en l'àmbit de l'expressió corporal.
- Afavorir un sentiment de competència i satisfacció personal i grupal mitjançant la participació conjunta en les cançons presentades.

Tipus de cançons treballades durant la sessió

- Cançons seriades
- Cançons basades en el joc simbòlic
- Cançons dansades
- Cançons en què prescindim del llenguatge verbal mitjançant l'ús d'onomatopeies